

Лаврик Д.С.
(Суми)

ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ У ДИТЯЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Автор, працюючи над художніми образами, знаходиться у пошуку необхідного мовного матеріалу, створює власну уявну дійсність. Оскільки цей світ образний, він є близьким для сприйняття дитини, яка активно включається в нього.

З'ясуємо, яким же чином за допомогою мовних засобів реалізується дидактичний потенціал уявного світу. Для цього розглянемо декілька віршів, написаних мною для роботи з дітьми.

Апостроф

Проживаю я в сім'ї,
Люблять всі мене малі.
Дуже схожий сам на кому,
Запросить мене додому.

Прийменник

Я – прийменник. Суперклас.
Не тули мене – я пас.
Я окрема частина,
І болить моя вже спина.

Я влаштує всім вам свято,
Подарую листя м'яти,
Нав'яжу шкарпетки дітям,
Тепло щоб було, як літом.

У мішку сиджу один,
На галявині – ні з ким,
А залізу **під** вікно,
Там мені вже все одно.[1, 140]

Такі граматичні категорії як апостроф, прийменник є важкими для розуміння дитини, але коли вони включені до світу віртуального, то набувають інших смислових відтінків. Трансформуючись, за рахунок образної уяви вони стають доступнішими, зрозумілішими: «апостроф» і «прийменник» персоніфікуються й постають в уяві дітей як живі істоти. Саме в цьому контексті основна функція прийменників «зв'язку слів у словосполученні, реченні» є вторинною, натомість – відбувається їх олюднення. Уживанням фауноніма «м'ята» в поетичному творі «Апостроф» та іменника з локальним значенням «галявина», який знаходимо у вірші «Прийменник», створюється національний колорит. У такий спосіб автор прагне виховати мовну особистість.

На прикладах авторських колискових «Коліскова для синочка» й «Спі-ваночка для донечки» відбувається залучення до національних традицій й формування мовної особистості засобами мови.

Коліскова для синочка¹

Десь за хмаринкою
Гномик живе,
Спатоньки сонечко
На ніч кладе.

Співаночка для донечки

Кольорова крапелька на листочок впала,
Вечорова зіронька в небі танцювала
Молочко та печиво місяць несе,
Спи, моя донечко, забувай про все.

.....

.....

Спи, мій Чомусику,
Я помолюсь,
Сонечку й дощику
Низько вклонюсь.

Коліскові насичені віртуальними образами «гномик», «Сон», «Дрімота», які сприймаються дитиною як реальні, що живуть поряд із нею. Вони також можуть вживатися як складові частини поширених звертань. Зокрема у займенниково-іменниковій формі «мій Чомусику», де лексема «Чомусик» знаходиться в постпозиції до присвійного займенника «мій». У такому випадку відбувається зміна смислових відтінків. Так, логічний наголос падає на першу частин, у такий спосіб інтенсифікуючи материнську любов.

Цікавими для нас є астроніми «місяць», «сонечко», «зіронька», що на синтагматичному рівні набувають нового значення. Вони трансформуються в авторському ідіостилі, таким чином, відбувається прирощення змісту. Лексеми на позначення небесних світил: «зіронька», «сонечко» утворені приєднанням до іменникової основи демінутивних суфіксів, а це сприяє створенню атмосфери спокою й любові.

Отже, за допомогою мовних засобів: персоніфікації, віртуальних образів реалізується дидактичний потенціал уявного світу, що є цінним у роботі з дітьми.

Література:

1. Лаврик Д.С. Апостроф. Прийменник. Слобожанщина. Альманах літераторів Сумщини. Випуск дванадцятий. – Суми: «Мрія-1», 2007. – 164 с.